

MANUEL ALCARAZ

«Hem de convèncer la societat que no tenim l'ADN de la corrupció»

Manuel Alcaraz, professor de dret constitucional, és el conseller valencià de Transparència, Responsabilitat Social, Participació i Cooperació. Activista incansable a la seua ciutat, Alacant, ara aspira a eradicar l'estigma de la corrupció i a multiplicar per sis l'ajuda al desenvolupament. De fet, s'ha marcat l'objectiu de dedicar el 80% del pressupost de la seua Conselleria a aquesta finalitat. «És una obligació ètica i política, si volem ser un poble de veritat».

Entrevista de Víctor Maceda
Fotografies d'Eva Máñez

L'any 2009 vostè va publicar *De l'èxit a la crisi*, un llibre que, en realitat, era un lament. Qui li havia de dir que, sis anys després, el PP no governaria la Generalitat ni els principals ajuntaments valencians, ara en mans de l'esquerra...

—Sens dubte, era un llibre pessimista, perquè el vaig escriure en el moment de màxim apogeu del Partit Popular. Vaig defugir les propostes abstractes, per bé que ací tothom semblava tenir un receptari a la butxaca. Ara bé, vaig apuntar que s'acostaven moments de grans contradiccions internes. El sistema polític i econòmic s'havia transformat en un règim en què tot passava, sí o sí, pel PP. De fet, la principal batalla política era la que mantienien els zaplanistes i els campistes. En brollar la corrupció, allò havia d'esclatar, però certament no m'hauria imaginat que ara seria conseller. Als meus companys de Valencians pel Canvi, ja feia dos anys que els ho deia: "Governarem, però no sé si estarem preparats", cosa lògica després de 20 anys amb governs del PP.

—**La societat valenciana ha canviat?**

—La societat valenciana s'ha fet conscient de moltes coses. Ens volien posar en el mapa, però ens van robar l'atles. Resulta que la magnificència política amagava molta misèria econòmica. Del model basat en els grans esdeveniments, el sector immobiliari especulatiu i el turisme

de masses, tan sols ens servia l'últim element. Dissortadament, teníem raó: era un model insostenible, i per això mateix hi ha tanta gent aturada i el 26% dels valencians es troba al llindar de la pobresa.

—**Si no haguera coincidit amb la crisi econòmica, la corrupció —tan evident— no s'hauria penalitzat a les urnes?**

—Probablement no, però és que l'elector barreja moltes coses. La gent no vota només per càstig, cal que hi haja una alternativa seriosa. A més, l'acumulació de casos de corrupció ha acabat influint en la consciència del poder judicial, i m'explique: jo sóc dels qui creuen que el poder judicial, en conjunt, és independent, prou independent, però els jutges llegeixen els diaris, veuen la televisió i tenen veïns indignats, com tots nosaltres.

—**En aquell llibre vostè remarcava la importància de les xarxes clientelars bastides pel PP. Ara es desmuntaran?**

—Una bona part ja s'han desfet. Si no, el canvi polític no s'hauria produït. Perquè, al capdavant, les xarxes clientelars necessiten la lubricació de l'economia. A Alacant, per exemple, la caiguda de [Sonia] Castedo i [Luís Díaz] Alperi prové de la caiguda dels negocis d'Enrique Ortiz. Quan falla el sistema econòmic, tot falla. Supose que, a molts nivells, el canvi deu haver afavorit l'eliminació dels residus que encara queden. És un *sálvese quien pueda* total.

—**La Conselleria que vostè dirigeix ha posat en marxa el Codi de Bon Govern. En què consisteix, bàsicament?**

—És un reglament que desenvolupa el títol segon de la llei de transparència i participació. S'hi inclouen els obsequis, els viatges, etcètera, i seguint l'exemple d'uns altres llocs, hem inclòs uns mínims ètics que estan assumits per la majoria de la societat. S'hi recullen algunes incompatibilitats, com ara la defensa de la violència pels polítics, la lluita contra la violència de gènere i en favor de la democràcia paritària, o també, la no presència de representants institucionals en actes religiosos, tret que tinguen un caràcter històric, cultural o etnològic especial.

—**A un càrrec públic, no se li pot prohibir d'acudir a un acte religiós.**

—No, però corporativament, no ha de presidir-lo. En tot cas, aquest reglament afecta exclusivament els alts càrrecs de la Generalitat, perquè no podem envair l'autonomia municipal. Són els alts càrrecs de l'administració autonòmica els qui hauran de signar-lo, encara que els ajuntaments, és clar, poden adherir-s'hi.

—**El Codi preveu sancions?**

—Remetem a la llei de transparència estatal, que sí que preveu sancions administratives. Si un conseller presidira una missa, se li podrien demanar explicacions.

—**Un futur Govern conservador podria derogar o retocar aquest codi.** →

→ —És clar que sí, l'essència de la democràcia és aquesta, i segurament el PP ara el menystindrà. Ens diran que és *bonisme*, igual com ens diuen que estan contra les quotes de gènere. M'agradarà veure com s'hi oposen, però.

—També hi ha la intenció de modificar a fons la llei de les ILP, les iniciatives legislatives populars.

—Volem rebaixar a 10.000 signatures [ara en són 50.000] la xifra necessària per presentar-ne una. Jo fins i tot hi inclouria la petició d'una reforma estatutària, encara que, en aquest cas, potser sí que caldria incrementar-ne el nombre. Després hi ha qüestions com ara les mesures de gràcia, amb les quals hem d'anar amb compte, no siga cas que repleguen 10.000 signatures per demanar l'indult a Carlos Fabra o que aparega un moviment populista que demane de suprimir els impostos. I les comissions promotores de les ILP han de tenir la capacitat de retirar-la, perquè en ocasions els grups parlamentaris les poden acabar pervertint. El PP farà una proposta, i els tres grups del [pacte del] Botànic [PSPV-PSOE, Compromís i Podem] en presentaran una altra que de segur serà més ambiciosa. Al febrer o al març, ja la tindrem aprovada.

—L'Acord del Botànic preveu la creació d'una agència antifrau, les bases de la qual ja s'han començat a ficar.

—Sí, ja m'he reunit diverses vegades amb Antonio Montiel [síndic de Podem] i hem coincidit en molts dels aspectes que haurien de caracteritzar-la. Cal acotar-ne les funcions –no poden ser genèriques: “contra la corrupció”– i la fórmula jurídica que hauria de tenir. S'ha dit que els membres d'aquesta agència haurien de nomenar-los les Corts i no el Consell, però no és un òrgan estatutari, no pot tenir la mateixa força que la Sindicatura de Greuges. No saltres plantejem una coordinació entre el Consell i les Corts, igual com passa a l'agència catalana, on el director és triat pel Parlament a proposta del Govern.

—Caldrà delimitar molt bé el seu àmbit d'actuació, a fi d'evitar intromissions en la tasca de la Fiscalia Anticorrupció.

—Això és clau. Aviat em reuniré amb els membres de l'Oficina Antifrau de Catalunya i el síndic de Greuges d'allà [Rafael Ribó]. Abans de desembre, la Conselleria presentarà un informe que fixarà la nostra posició, però de moment només serà un document de treball, no una proposició de llei. Pel que fa a la Fiscalia,

ja he mantingut algunes trobades amb els fiscals dels TSJCV i amb alguns d'Alacant. Els hem deixat clar que, així que l'agència es trobe amb un cas d'aparença delictiva, els el remetrà de seguida. Si no, la font de conflicte serà permanent. Ara bé, en un mateix cas pot haver-hi un comportament delictiu i un altre de mala praxi. Si detecten que el funcionament comptable d'un consistori no és l'oportú, caldrà comunicar-ho també a la Sindicatura de Comptes.

«M'agradaria que la seu de l'agència antifrau estiguera a Alacant. Si depèn de mi, estarà a Alacant»

—S'instaurarà a València o serà a Alacant, que possiblement siga la zona zero de la corrupció autòctona?

—M'agradaria que la seu de l'agència antifrau estiguera a Alacant. És un dels llocs on la corrupció ha sigut més severa, i si depèn de mi, serà a Alacant. Fóra bo una descentralització dels nous organismes de la Generalitat Valenciana.

—Com a conseller, vostè ha assumit l'àrea de cooperació, una de les més tacades per la corrupció, amb l'apropiació de fons destinats al Tercer Món. Se'n van desviar més de 5 milions d'euros, i la Generalitat acaba de recuperar-ne 200.000. Es reintegrarà fins a l'últim euro?

—Esperem recuperar, en un temps raonable, fins a 1,5 milions. De fet, hem conversat amb el TSJCV sobre la possibilitat de convocar un seminari de recuperació d'actius perduts a causa de la corrupció, igual com també ens hem reunit amb fundacions participades per l'empresariat del sector per tal de fer seminaris sobre ètica i construcció urbanística. Hem de convèn-

cer la societat que no tenim l'ADN de la corrupció. Ens devem més autoestima, ja n'hi ha prou de creure'ns uns corruptes. És que no és cert, això!

—El perfil marcadament social del nou Consell permetrà arribar al 0,7% d'ajuda al desenvolupament abans que acabe la legislatura, o serà impossible?

—Serà difícil, però no hi renunciem. Amb tot, cal saber d'on partim. Si restem la partida dedicada al personal als pressupostos, actualment aportem prop del 0,4%, és a dir, 60 cèntims d'euro per habitant. N'hi ha que estan pitjor, com ara Múrcia, que va suprimir l'ajuda a la cooperació, o Madrid, que hi dona el 0,02%. El País Basc aporta moltíssim més que nosaltres, 18,48 euros per habitant, però ja m'agradaria situar-me a la mitjana estatal, que està en 3,47 euros per habitant. Ja m'agradaria poder arribar a aquesta xifra. M'estime més parlar d'això que no de percentatges. De qualsevol manera, tinc l'objectiu de dedicar el 80% del pressupost de la Conselleria a la cooperació. És una

obligació ètica i política: no serem un poble de veritat si no tenim cooperació internacional. Aquest és un factor modern de cohesió social i nacional, malgrat que aquest xip no el tenim prou incorporat. M'ha agradat molt, per exemple, com hem reaccionat davant la crisi dels refugiats: a més de noliejat el *vaixell de la solidaritat* —que Mariano Rajoy ha impedit que arribi—, hem enviat 1,5 milions d'euros als campaments de Síria i de Turquia, mitjançant una convocatòria neta i oberta que ha satisfet tothom. Una altra conseqüència del *cas Cooperació*, per cert, són les sentències en contra, que ens han obligat a pagar 1,3 milions d'euros a les ONG que van denunciar la Generalitat.

—En matèria de “memòria democràtica”, quina ha de ser la meta?

—Volem crear una comissió interdepartamental amb les conselleries afectades —a més de la nostra, les d'Educació i Cultura, Justícia i Presidència, que té assignades les competències de benestar social i faria de coordinadora— i, de fet, ja circula un esborrany en què tots estem d'acord.

—Es desmuntarà el monument feixista als afusellats del Baix Segura, ubicat a la partida alacantina d'Aiguamarga?

—És un tema més complicat que no sembla: els mateixos que defensaven la rehabilitació de les obres escultòriques de [Vicente] Bañuls, reclamaven l'enderroc d'aquesta en concret. Jo no sóc partidari d'enderrocar-lo. El que resulta increïble és que no hi haja un memorial com toca al Port d'Alacant, on va acabar una guerra importantíssima a la història del segle XX. Ara només hi ha una placa de la Comissió Cívica per a la Recuperació de la Memòria Històrica. Cal posar-hi el *Colom d'Acer*, l'escultura cedida pels familiars d'Eusebi Sempere, i es podria recuperar un edifici de l'antiga duana per fer-hi un museu. És una vergonya que no hi haja res, una autèntica vergonya. Personalment, m'agrada molt el Memorial Democràtic que va impulsar Joan Saura a Catalunya, que funciona amb una certa autonomia, amb una destacada presència d'especialistes. Cal facilitar el treball dels estudiosos i

afavorir la recerca de les víctimes per part dels seus familiars.

—Acabem. Vostè, com a expert en transparència, ens podrà dir com està el Consell per dins. El veu prou unit?

—El Consell continua en fase d'ateratge, però ja han passat els 100 primers dies i no s'hi valen excuses. El gran èxit, de moment, ha estat la confluència de tots els partits, inclosos els de l'oposició, en la demanda d'un finançament acceptable. Dins del Govern, les relacions personals són molt bones. Què ens cal? Doncs treballar amb més calma, sense tantes presses. De vegades sembla que ho haguem de fer tot en dos mesos. Molta gent ens demana coses que no són raonables, potser creuen que tenim una vareta màgica. N'hi ha que es pensen que la política són actes de voluntat, però ací no elevem cap proposta que no duga aparellat el mecanisme corresponent per aconseguir-la. Fer política és precisament això! Ara vénen les eleccions [estatals], que seran un moment complicat. Serà complicat, no ens hem d'enganyar. Per damunt de tot, però, hem de construir un relat global de país. Hem de saber explicar cap a on anem, que no només significa explicar què fem. No vull escoltar després allò de “vam fer-ho bé, però no vam saber-ho explicar”. Això són excuses de mal polític, perquè la bona política es ven per ella mateixa. Ara toca explicar clarament què pensem fer.

—Prové d'Esquerra Unida, però malgrat formar part de Nova Esquerra, l'escissió dels anys 90, va negar-se a integrar-se en el PSOE. Ara sí que s'ha integrat en un Govern encapçalat pel socialista Ximo Puig, que, segons alguns negociadors de Compromís a l'Acord del Botànic, no encarnava un canvi real.

—En aquell moment, la meua candidatura era Mònica Oltra, però ara el meu president és Ximo Puig. El canvi, en tot cas, no és qüestionari d'una persona, sinó d'un conjunt d'experiències. El tàndem que conformen és la millor garantia del canvi, un canvi coral que protagonitzem els partits que som al Govern, Podem, els ajuntaments i la societat civil. •